

Het ultieme moment van het liturgisch jaar.

SINT-SILVESTER

Na de drukte van Kerstdag met de viering van een Geboorte is het in de daaropvolgende dagen weer al martelaren wat de klok slaat.

26 december: de Heilige Stefanus, diaken en eerste martelaar

27 december: de Heilige Johannes, apostel, evangelist; gemarteld (hoewel niet aan zijn beproevingen overleden)

28 december: de Heilige Onnozele Kinderen, martelaren

29 december: de Heilige Thomas Becket, bisschop en martelaar

Maar niet op de laatste dag van het jaar want dan vieren we de naamdag (sterfdag) van **Sint-Silvester**, de 33ste paus (314-335), die een gewone dood zou gestorven zijn.

Silvester was de eerste paus die zich ook paus noemde. De vorige noemden zich 'bisschoppen van Rome'. Maar dat betekende niet dat hij een grotere macht bekleedde. Hij bleef 'ondergeschikt' aan de keizer.

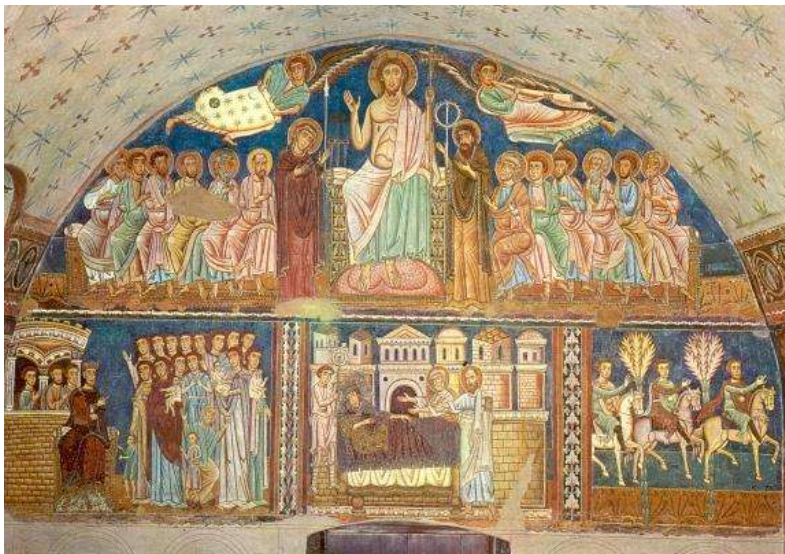
Hij kwam na de woelige jaren van christenvervolgingen onder Diocletianus, die keizer was tot 305. Ondanks zijn lang pontifikaat is zijn rol toch bescheiden en zou hij misschien weinig bekend zijn gebleven als hij niet onder de regering van keizer Constantijn de Grote de stoel van Petrus had warm gehouden voor zijn 232 opvolgers.

Een jaar voor zijn verkiezing, in 313, had keizer Constantijn de Grote het Edict van Milaan afgekondigd waarin het Christendom officieel als godsdienst werd toegestaan. De paus ondersteunde het keizerlijk gezag. En het was de keizer en niet de paus die de concilies van Arles en Nicea bijeenriep. Op dit laatste werd o.m. de ketterij van het Arianisme veroordeeld. De paus liet zich op dit concilie niet zien.

Maar toch werd hij heilig verklaard. Zijn relatie met de keizer heeft hier misschien wel iets mee te maken. Rond beiden ontstaan snel allerlei legenden. Zo zou Constantijn aan lepra geleden hebben. Hij kon enkel genezen door te baden in kinderbloed. Maar vóór de kinderen gedood werden, geboden Petrus en Paulus hem in een droom zich door de paus te laten dopen. Hij was onmiddellijk genezen, schonk de paus zijn paleis en zijn tiara. Spijtig voor het 'mooie' verhaal maar ... de keizer zou pas in 337 gedoopt worden, dus na de dood van Silvester. Wel had Silvester reeds Helena, de moeder van Constantijn, gedoopt.

Voorstellingen

Veel afbeeldingen van Silvester vinden we in de Antwerpse kerken niet terug (understatement).

In Rome uiteraard wel. In de Santi Quattro Coronatikerk (de Vier Gekroonden) is er wel een grootse wandschildering uit 1246 waarop onder de triomferende Christus het leven (en de vermeende wonderen) van Silvester uitgebeeld worden.

Ook in de Dom van Keulen vinden we een Middeleeuwse muurschildering met de Kroning van Silvester tot Paus door Constantijn.

In het Italiaanse Montova staat dan weer een meer dan levensgroot beeld van Silvester met een van de kinderen die door zijn toedoen gered zouden zijn.

Naast het pauselijk ornaat, zijn alle andere attributen waarmee hij in de kunst voorgesteld wordt gebaseerd op de legenden rond zijn persoon:

- een stier (omdat hij een stier weer tot leven had gewekt),
- een draak (die hij getemd had),
- een doopvont (om zijn vermeende doop van de keizer)
- een kind (dat door hem gered werd na de droom van Constantijn)
- een ketting (volgens de legende zou hij ooit gevangen genomen zijn).

Dank zij deze legenden is **Silvester beschermheilige** van de huisdieren en het vee, maar ook van de metselaars en de steenhouwers (omdat hij nogal wat kerken zou hebben laten bouwen).

Maar misschien is het correcter te zeggen dat tijdens het pontifikaat van Silvester keizer Constantijn drie basilieken liet bouwen: de Sint-Pieterskerk boven het graf van Petrus, een kerk boven het graf van Paulus (buiten de stadsmuren) en de pauselijke kathedraal Sint-Jan-van-Lateranen met baptisterium. Daar stond ook het voormalig keizerlijk paleis, dat de residentie van de pausen zou worden. Boven de graven van een aantal martelaren werden in die periode ook kerken gebouwd.

Op zijn naamdag werd Silvester op vele plaatsen gevierd met ommegangen, processies en bedevaarten waarbij de zegen over het vee en de oogst werd afgesmeekt.

Zijn naam komt ook voor in talrijke weerspreuken, vooral in het Franse en Duitse taalgebied.

Is Silvesternacht vriezich en klaar, wijst dit op een goed nieuw jaar.

Silvester Wind und warme Sonn, wirft jede Hoffnung in de Born.

Silvesters Nachtwind und Morgensonn, verdirbt die Hoffnung auf Wein und Korn.

Wind in der Silvesternacht, wenig Hoffnung aufs Jahr gemacht.

De 'Orde van Sint-Silvester'

Deze ridderorde is een van de onderscheidingen die door het Vaticaan kunnen toegekend worden. Als hoofd van de Rooms-katholieke kerk en soeverein van Vaticaanstad kan de paus ridderorden stichten. De Orde van Sint-Silvester is de opvolger van een van de oudste Pauselijke ridderorden: de **'Orde van het Gulden Spoor'**. Deze zou (volgens de legende) reeds in 332 ingesteld zijn door Paus Silvester I als voortzetting van de 'Gulden Militie' van Constantijn de Grote. In de loop van de geschiedenis werd deze ridderorde vaak weinig zorgvuldig verleend. Te meer ook omdat ze zowel door de keizer als de paus toegekend werd.

De 21-jarige Mozart werd bedacht met de ridderorde (op de foto met het ordekrus). Ook Casanova kreeg het kleinood opgespeld maar hopelijk niet voor het imago waar hij meestal mee vereenzelvd wordt.

Eerst in de 19de eeuw hervormde paus Gregorius XVI de onderscheiding tot de 'Orde van Sint-Silvester en van de Gulden Militie'.

Sinds Paus Pius X in 1905 de Silvesterorde duidelijk onderscheidde van de andere (hogere) ridderorden (zoals het Gulden Spoor) wordt ze toegekend aan leken, ongeacht geloofsovertuiging, die zich bijzonder verdienstelijk hebben gemaakt in het apostolaat. Met een chirograaf (handgeschreven besluit) kondigde paus Johannes Paulus II (10/09/1996) af dat ook vrouwen opgenomen kunnen worden in de orde.

De Orde van Sint-Silvester is na de Orde van Christus, de Orde van het Gulden Spoor, de Orde van Pius en de Gregoriusorde de hoogste onderscheiding die de Katholieke Kerk uitreikt.

San Silvestro in Capite-basiliek in Rome

Deze basiliek gewijd aan Silvester ligt, hoe kan het anders, op de Piazza San Silvestro, in de wijk Campo Marzio. De toevoeging 'in capite' verwijst naar het relik (deel van het hoofd) van Johannes de Doper dat er bewaard wordt.

Toemaatje: titelkerk

De basiliek is een zgn. 'titelkerk'. Titelkerken bevinden zich in het bisdom Rome en worden toegekend aan een kardinaal-priester of kardinaal-diaken. Deze gewoonte gaat terug tot de 7de eeuw. Enkel de kardinalen die behoorden tot het diocees Rome waren gerechtigd de nieuwe paus te kiezen. Daarom werd hen een kerk toegewezen. Momenteel zouden er 142 titelkerken zijn in Rome (Wikipedia). Titelhouder in de San Silvestro in Capite-basiliek is de Ierse kardinaal Desmond Connell. . Kardinaal Godfried Danneels is titelhouder in de Sant'Anastasiakerk.

Tekst: Jan Vanes

Bronnen: www.heligen.net; wikipedia, www.katholieknederland.nl, e.a.

Alle Păpste, Lozzi Roma, 2005

Rosa Giorgi, Heiligen, Ludion, 2004.